

XXXVI CONCURS DE PROSA I POESIA EN CATALÀ PER A NO PROFESSIONALS 2024

Obres guanyadores en categoria de prosa, persones adultes

1r premi: Mar Nieto Argemí

Un do per a l'ofensa ortogràfica

De tant en tant, potser un parell de cops l'any, penso que soc mediocre. Durant una tarda, que pot arribar a allargar-se'm fins ben entrada la nit, arrossego la vella i rovellada cadira de l'escriptori per tota la casa, fins al pati, i tan delicadament com puc, pentino les herbes i solco la terra amb les seves rodes, que el temps i l'òxid han condemnat a mai més tornar a girar i a oferir un lament constant en forma d'una simfonia de grinyols, a la que els gats del barri s'han animat alguna vegada a acompanyar amb els seus miols. M'hi assec, confiant cegament que aquells coixins durs i famolencs, aquella pell escamada i gastada i aquella fusta estellada, m'aguantin més del que m'aguanto jo, espero pacientment que la terra em doni arrels i el garbí prou força i coratge per fer el que em cal fer. Em trec la pipa de la butxaca i un llumí esgarrapa la caixa i s'encén valent, una flama tremola desafia al llevant que bufa de mar endins i em tenyeix el bigoti de boira i sal. I mentre amb la meva respiració pausada, la pipa escup fum com ho faria el tub d'escapament d'una vella vespa, prenc la meva copa i brindo amb les meves pors fins que el vidre s'esquerda, i em resigno a escoltar amb el cor a la mà, tot allò que en un rampell jo mateix sigui capaç de dir-me. Respiro profundament, acluco els ulls i em sento un cavall de fusta, vell i corcat, que perd força i estabilitat per moments. Sento

com se m'escama la pintura, com se m'estella l'ànima i com les termites em van consumint a poc a poc, erosionant-me, convertint-me en una closca buida i trencadissa del que algun dia vaig ser. I malgrat notar-me el cor malalt, les mans ferides d'aturar caigudes i l'ànima pesant que des de fa anys arrossego per terra, decideixo, escurant-me de les butxaques el poc coratge que encara em queda, que es el moment de ballar amb els dimonis un cop més... i aleshores és quan penso que soc mediocre. (La meva mare que és psicòloga, diu que és normal, el meu pare, que és normal, diu que és de psicòleg)

Quan era petit, solia pensar que era un geni, de fet encara avui ho penso a vegades, i el cor em galopa confiat a dins del pit, i quatre o cinc papallones trapelles baten frenèticament les ales fins que el meu estómac els demana treva, el meu cant fa emmudir la tramuntana i la meva riallada esquerda el cel, i damunt la serralada, m'alço immutable sobre un mar de boira, plantant cara al sol, l'únic que pot fer-me ombra. I és precisament allí, al sostre del món, i en aquell moment, impossible d'ancorar al mar del temps, que se'm presenta un pensament esgarriós, un calfred em recorre l'esquena de dalt a baix i m'esborrona les ales, converteix el galop en trot i les papallones en erugues altre cop. Un mestral assedegat de sang i tinta em llepa la cara i em crida en un sospir ofegat: Ets digne d'esquerdar el cel sota el qual s'alcen muntanyes més altes que les teves, qui ets per fer emmudir els vents que duen amb ells veus que han estat més sàvies que tu, quina grandesa hi haurà mai en el que puguin escriure mans com les teves, quina bellesa hi haurà mai, en un text com aquest, en una vida plena de faltes d'ortografia?

I és aleshores quan torno a ser a la meva cadira de l'escriptori, arrelada al pati. I deixant caure a terra copa i pipa i prenc alè en un panteix agònic, en un desesperat intent d'aferrar-me a aquell record (escriure i respirar sempre m'han semblat bons intents d'aferrar-nos a la vida), a aquelles paraules: Jo, geni? Potser amb jota. Mediocre?, més aviat amb accent obert a la o. Fa mal als ulls oi? Cada sanglot esdevé text i cada text nou

alè, i en cada vers al que m'arrapo l'accent absent esdevé agulla incandescent, cada doble essa un estrip i cada redundància un rebrec i de cop i volta allò que era jo, ja no hi és, cremen els seus bocins rebregats al terra de les entranyes. M'aixeco com puc i enfilo camí cap a dins de casa lluny d'aquell calfred, lluny d'aquella por que en realitat porto tan clavada a dins. Endeveno la meva màquina d'escriure, que s'alçava damunt la taula de fusta de roure com una illa en un mar agitat de llibres oblidats, oberts per pàgines a l'atzar, i tasses de cafè buides i tombades. Altero lleugerament el meu meticulosament organitzat caos d'escriptori per aconseguir fer l'espai estrictament necessari per poder recolzar els canells i escriure. Respiro profundament, i els meus dits van començar a fer sonar una melodia seca i sorda sobre les tecles de la màquina:

“No, digueu-li que torni, que ve l'hivern i el fred, que vull recuperar el que va ser meu, que és cert que la meva ploma té un do per a l'ofensa ortogràfica, que li agrada matar gent, que juga a escriure en clau de fa els cors per als cants de sirena i de tant en tant udola tinta amb la lluna plena, filla pròdiga d'una generació que no creu en l'amor, i aguda sega aquelles males llengües que sempre expectants i assedegades de tinta fan córrer rius de sang sobre els textos innocents que ella ha teixit, textos en els quals potser mai hi haurà cap bellesa, que tindran tant de mi com mar hi ha en una petxina, sobre els que s'acumularà la pols i que es perdran quan bufi el xaloc i pugi la marea, però vull que siguin els meus. Vull que amb les meves entranyes com a teló de fons dansi la meva ploma entre escrits i relats que em facin sentir viu entre les seves pàgines malgrat que estiguin teixint una soga al voltant del meu coll amb les seves paraules.

Vull seguir escrivint, fins i tot si no ho mereixo, fins i tot si soc mediocre, perquè quan algú s'agafa amb força aquells folis que són molt més que folis i els llegeix en veu alta, jo soc altre cop al cim del món, amb el cor a la gola i el galop a les temples, i en aquell moment, impossible d'ancorar al mar del temps un pensament esgarriós em recorre l'esquena de dalt a baix i em dibuixa les ales: seré jo qui els escriu, o potser són ells que m'escriuen?

El vent s'endú qualsevol possible resposta, mentiria vilment si digués que en tinc una de satisfactòria, clara i nítida, tal gosadia tan sols mereixeria ser pastura pel foc, potser com aquest escrit, potser com aquest últim lament d'un mediocre amb pell de geni, potser com aquestes paraules, que no són res, i que són la prova irrefutable, bruta de realitat i tacada de desenganys, que és aquest dubte el que em fa viure, eixamplar el pit i bategar les temples, ser i estar, i que cercaré aquest moment fins el dia que se m'acabi el temps, i acluqui els ulls a la cadira de l'escriptori arrelada al pati per última vegada, tota la vida. Vull escriure, si us plau, fins i tot si ho faig amb faltes d'ortografia.”

Diuen les males llengües assedegades de tinta, que perquè neixi un escriptor sagaç, només cal que neixi al seu mateix temps un lector sagaç. Expliquen també, quan la conversa s'apaga i ja ningú sembla escoltar les seves veus rovellades, que les grans històries estan escrites amb tinta negra i valenta, cendra de cigarreta alemanya i traços discontinus, perquè el vent que bufa de mar endins sol fer enlairar les plomes d'aquells que intenten escriure's amb pols ferm i, volàtils, no poden evitar aixecar els peus de terra de tant en tant.

Jo crec, com a mala llengua, que perquè reneixi un escriptor sagaç, només cal que un lector sagaç el faci reviure amb la seva veu, i que tan sols amb aquesta simple i considerada acció l'espurna que ens va llegar pot esdevenir de nou flama, i aquesta espurna i aquesta flama i jo mateix escrit en aquestes pàgines seguirem allà, perquè parlin de nosaltres les males llengües i per si mai algú ens vol escoltar.

2n premi: Laura Prades Roda

Bruixes

Feminae omnium aeternae.

M'aturo davant la finestra; la xemeneia crepita i sento el brogit de les fulles que dansen agitadaes pel vent i componen una melodia hipnòtica. D'aturada. He après que no cal remoure's només per dominar el temps. Com si els meus actes poguessin arrencar el rellotge. Millor no confinar-me amb aquesta idea. Per això em concentro en els petits detalls, buscant frenar l'incessant galop del temps. Observo com la penombra del capvespre s'escampa delicadament pel vidre emboirat, daurant i adornant els nostres rostres amb tons de rosa i taronja, especialment el teu, Clàudia. El fred s'abat sobre les parets de la casa com un ariet implacable, infiltrant-se pels forats deixats per les bales. Són aquests detalls els que em pertorben, els que em precipiten en un descens sense aturador. Prefereixo desviar la mirada. No obstant això, és impossible resistir-se a contemplar-los.

Deu anys semblen una eternitat quan només n'has viscut vint. Deu semblar que sigui cert allò que afirmen sobre l'amor, que no coneix límits d'edat. Vaig fixar-me en tu durant l'estiu del trenta-dos, durant aquella convocatòria de l'Assemblea del Partit Republicà, en un temps ple d'esperança. Era una època en què actuàvem amb l'objectiu de provocar canvis, al contrari de com ho fem ara, quan ens limitem a no fer res per no modificar res. Abans de l'esclat de la guerra, no érem només camarades de trinxera, sinó amants clandestines, lluitant no només contra els horrors del conflicte sinó també contra la discriminació de ser dona dins del moviment sufragista femení.

La nostra unió era una rebel·lia compartida, una lluita contra la injustícia que ens unia de manera indissoluble. He sentit massa vegades que "lesbiana" és una paraula repugnant. Ho han determinat els feixistes i fins i tot els nostres companys del Partit. No hi ha cap lloc segur per a nosaltres. Tanmateix, tinc confiança que en aquesta casa estarem protegides, i resistirem fins que la guerra arribi a la seva fi. La Clàudia no comparteix aquesta opinió. Creu que quedar-nos és perillós. Llavors li pregunto què proposa, si vol marxar, que ho digui. On serem millor que aquí, em pregunto. Assumirem la temeritat de romandre, però amb la condició de deixar un llegat: unes cartes que ho explicaran tot. L'escriptura és una forma de resistència i el nostre patrimoni. Altres dones han deixat una empremta per a les futures generacions, com

nosaltres. La miro, sostinc les seves mans i li dic que també estic espantada: “T'estimo molt, petita”, balbuceo entre sanglots. L'esperança s'esgota igual que el gra i la llenya. Contemplo el roure que corona la casa on és la capsa amb les cartes. Confio que les arrels facin de braços i mans quan ja no hi siguem. Tinc por. Qui les trobarà? Què en farà? De sobte, un estrèpit ressona a la porta. El so reverbera a la casa com un eco sinistre i les flames de la xemeneia parpellegen, fent ressorgir ombres grotesques que es projecten a les parets com un cinematògraf. Un esglai recorre la meva esquena. M'aturo, però ara no tinc el control. Els detalls ja no serveixen.

Un soldat del bàndol enemic entra abruptament a la casa. La Clàudia, que ha conegut de prop la realitat més brutal de la guerra, presa pel pànic, intenta fugir. Coneix per experiència que la violència va més enllà dels enfrontaments al camp de batalla, especialment per a les dones. La duresa de la situació es materialitza quan un tret, impacta a la seva nuca i l'atura per sempre. La veig estesa a terra i entenc que lluitar és impossible, fixo els ulls en la Clàudia, no vull mirar. És impossible no mirar. Lluitaré. Malgrat l'horror que s'ha desencadenat al meu voltant, m'aferro amb força a la cama del soldat i la mossego amb la ferocitat d'una bèstia salvatge. El soldat se'm treu del damunt d'una puntada de peu fent rebotar el meu cap contra el terra fangós. M'arrossega pels cabells com si fos un animal que va camí a l'escorxador. Amb prou feines puc veure res pel fang i la coïssor que aquest em produeix als ulls, no obstant intueixo que anem direcció al roure. L'arbre davant de casa, que tant havíem mirat assegudes al sofà a les vesprades, i que amb el temps s'havia convertit en el protagonista silenciós dels nostres moments compartits. Estic tan desorientada i feble, que ja no identifico la lluita com una cosa pròpia, tota una vida compromesa amb uns ideals que ja no serveixen ni per morir. Ens trobem lligades, la Clàudia i jo. Observo com el vermell de la sang ha esborrat tota la calidesa del rosa i taronja que abans ens embolcallava les cares en les postes de sol. El soldat buida meticulosament un bidó Texaco¹. Noto la densitat del líquid com raja pel meu cap i llisca suau, sense pressa. És com la carícia d'un insecte que fa pessigolles i dispara una alerta interior. Pots intentar desfer-te'n, però no evitaràs la picada. El soldat encén un fòsfor, i desferma tota la ràbia: “Cremeu, bruixes!”, el sento profanar amb insults ofensius. No vull escoltar-ho.

Però és impossible no escoltar-ho. M'agafo fort a la mà morta de la Clàudia i recito amb fermesa, “Les paraules sota el meu ser seran testimonis muts de la meva lluita. Un xiulet esquinçador que ressonarà en l'eco etern de l'existència.”

1 Durant el règim franquista, l'empresa petroliera nord-americana Texaco va optar per donar suport activament. El director executiu, Torkild Rieber, va infringir les lleis de neutralitat nord-americana en proporcionar petroli a crèdit i amb descomptes a

Franco. D'aquesta manera, va contravenir les normatives internacionals, suscitant controvèrsia en relació amb l'ètica empresarial i els principis legals de l'època.

3r premi: Paula Rodríguez Juan

Rutina

Sempre penso en com hauria canviat la meua vida si no hagués decidit fer el que vaig fer, hauria d'haver pensat més les conseqüències de les meves decisions, però era jove i tot es va complicar, no sabia ben bé el que feia, simplement em deixava guiar pel meu cor... Potser hauria aconseguit una casa més gran, una feina menys dura i m'hauria casat amb una dona senzilla que em complementés, ens hauríem estimat i haguéssim decidit tenir un fill al qual haguéssim criat amb tot el nostre amor. Però res d'això té importància, perquè les coses no són així, la meua estança és compartida i freda, tant, que quan arriba l'hivern és tot un mèrit no haver trepitjat el metge.

El color de les parets és d'un color gris molt fosc, aquestes no presenten cap decorat a part dels dibuixos mal fets del meu company. Són uns esborranys molt lletjos, però no em queixo, no em molesten. No tinc esposa, és més, a la meua vida la presència de dones és escassa, de tant en tant la meua mare em fa una visita, ella es preocupa per mi, diu que no soc feliç, però qui ho podria ser amb la vida que porto.

Cada matí ens aixequem a dos quarts de set amb un soroll espantós, esmorzem poc i ràpid per no fer tard al treball. Ara estem treballant en un edifici nou que ens han demanat, l'utilitzaran com a una ampliació de la infermeria. És un treball duríssim i mal pagat. Normalment, acabem a les dues de treballar i dinem tots junts al menjador comunitari, cada dia sembla que toqui el mateix per menjar, tot dolentíssim i insuls, però no me'n puc queixar perquè no em deixo ni un duro en els àpats.

En acabar de dinar, normalment tenim una estona lliure, jo l'aprofito per xerrar amb els companys, però algun dia si estic molt cansat de la rutina me'n vaig a un racó per llegir i deixar que el meu cap pensi que estic vivint una altra vida diferent. Això és el

que m'agrada de la lectura, aquesta et permet viure centenars de vides paral·leles a la teva. La rutina diària continua amb una altra jornada de treball a l'obra, amb tot el cansament acumulat al cos, realment és esgotador, però és el que em toca. En acabar, marxem a sopar al mateix menjador, normalment mengem les sobres del dinar, però si tenim sort ens preparen un bon plat de pasta amb postres incloses.

Un cop sopat m'acomio dels de sempre i torno al meu estatge. Normalment, el meu company arriba abans que jo, així que mentre em preparo per dormir després d'un dia cansat, parlem del que hem fet durant la jornada. La veritat és que parlar amb ell és reconfortant, al cap i a la fi, els dos ens trobem en la mateixa situació. A les deu de la nit s'apaguen els llums, sempre a la mateixa hora, és el moment on arriben els malsons, on penso la vida que porto i que m'espera, la monotonia de cada dia, la gent de cada dia, el treball de cada dia, el menjar de cada dia... tot sempre és el mateix, res canvia i res surt de la rutina. Però al final és el que em toca, no?

Matar sense voler un home durant un robatori, són les conseqüències que t'acabes buscant. Ell ja no té vida, i aquest és el meu càstig.
